

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opcznie
ul. Adama Mickiewicza 2A, 26-300 Opczno
tel. (44) 755-24-93, fax (44) 754-40-31
www.ops.opoczno.pl, mgops@ops.opoczno.pl

Opczno, dn. 18 marca 2024 r.

Miejsko-Gminny
Ośrodek Pomocy Społecznej
w Opcznie
ul. Adama Mickiewicza 2A, 26-300 Opczno
tel. 44 755 24 93, fax 44 754 40 31
NIP 7681099284, REG. 004700941

Urząd Miejski w Opcznie
Biuro Rady Miejskiej
ul. Staromiejska 6
26-300 Opczno

URZĄD MIEJSKI w Opcznie
BIURO OBSŁUGI INTERESANTA

Wpłynęło
dnia

18. 03. 2024

Ilość zał.

L.p.dz. 9328

Podpis

Znak sprawy

Nasz znak: MGOPS.071.6.2024

W odpowiedzi na pismo nr BRM.033.21.2024 z dnia 16 lutego 2024 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opcznie przekazuje „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2023 r. oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań”.

DYREKTOR
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Opcznie
mgr Beata Rogulska

Otrzymują:

- 1) adresat,
- 2) aa.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA 2023 R.

**ORAZ PRZEDSTAWIENIE POTRZEB ZWIĄZANYCH
Z REALIZACJĄ ZADAŃ.**

Opoczno, dn. 14 marca 2024 r.

Sprawozdanie sporządzone na podstawie art. 176 i 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Miejsko–Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie

Z Preambuły do Ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz.177).

„/.../ dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Wprowadzenie

Jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej zobowiązane są do wspierania rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177) zobowiązującym wójta do złożenia Radzie Miejskiej rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań do 31 marca każdego roku.

Do zadań własnych gminy w myśl art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminie:
 - a) do dnia 31 stycznia danego roku – za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku,
 - b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do realizacji zadań gminy w zakresie wykonania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej upoważniony został Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie: pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wspierania zewnętrznego.

I. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Opoczno na lata 2022-2024 został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej nr XLII/450/2021 z dnia 30 grudnia 2021 r., na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art.176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j Dz. U. z 2024 r. poz. 177).

Głównym celem Programu jest rozwój zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, a także profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Cele szczegółowe:

- 1) wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- 2) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin, dotyczących trudności opiekuńczo–wychowawczych,
- 3) podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz rodziny,
- 4) skuteczne reagowanie w już zaistniałych sytuacjach kryzysowych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia,
- 5) podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej.

Adresaci Programu:

Program skierowany jest przede wszystkim do rodzin wychowujących dzieci na terenie Gminy Opoczno, które przeżywają trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską lub pozbawił władzy rodzicielskiej. Obejmuje także współpracę z rodzicami, których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej, a działania będą skierowane na powrót dzieci do biologicznego środowiska.

Realizatorzy i Partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny to:

- 1) podmioty samorządu gminnego:
 - a) Urząd Miejski w Opocznie,
 - b) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie,
 - c) Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opocznie,
 - d) Straż Miejska w Opocznie,
 - e) świetlice środowiskowe,
 - f) placówki oświatowe i kulturalne.
- 2) podmioty samorządu powiatowego i służby oraz instytucje o zasięgu powiatowym:
 - a) Komenda Powiatowa Policji w Opocznie,
 - b) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie,
 - c) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opocznie
 - d) Powiatowy Urząd Pracy w Opocznie
 - e) Sąd Rejonowy w Opocznie,
 - f) Poradnia Leczenia Uzależnień w Opocznie,

- g) placówki służby zdrowia,
- h) psychologzy i pedagodzy szkolni,
- i) parafie z terenu miasta i gminy,
- j) organizacje pozarządowe - fundacje.

Współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny realizowana była poprzez:

- wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rodziny i umacnianie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,
- umożliwienie rodzinom dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego, terapeutycznego,
- udzielanie poradnictwa i wsparcia rodzinom zagrożonym kryzysem oraz rodzinom zastępczym,
- wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym,
- zapewnienie dostępu do specjalistycznych form wsparcia osobom uzależnionym, ofiarom przemocy oraz ich rodzinom,
- organizowanie czasu wolnego oraz promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie miasta i gminy Opoczno,
- realizację programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych,
- wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- opiekę i profilaktykę zdrowotną.

Do podstawowych źródeł finansowania Programu należą:

- budżet Gminy Opoczno,
- budżet państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- środki finansowe z funduszy unijnych pozyskane zarówno przez jednostki organizacyjne miasta, jak i organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące projekty społeczne w partnerstwie z miastem,
- środki finansowe podmiotów współpracujących z miastem w zakresie realizacji zadań programu,
- dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programy rządowe z zakresu wspierania rodziny.

II. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Asystent rodziny staje się coraz bardziej znaczącym elementem systemu wspierania rodziny w środowisku. Rola asystenta rodziny jest różnorodna, choćby z uwagi na złożony charakter sytuacji problemowych występujących w rodzinach objętych asystą. W swojej codziennej pracy asystenci prowadzą działania w sposób nietypowy, stosują różnorodne rozwiązania niestandardowe, dopasowane do konkretnej, często niejednoznacznej sytuacji. Nieustanne konstruowanie roli zawodowej wynika także z natury codziennych działań asystentów, które niejednokrotnie wymagają ciągłej refleksji. Ponadto problemy rodzin, które powinny być

rozwiązywane, zazwyczaj nie są wewnętrznie spójne, co może rodzić dylematy w spełnianiu profesjonalnego wymiaru asysty rodzinnej.

W 2023 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie zatrudnił 6 asystentów rodziny. Brali oni udział w następujących bezpłatnych szkoleniach:

1. „Praca z dzieckiem doznającym przemocy w rodzinie” - Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
2. „Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” - Konferencja zorganizowana przez Starostwo Powiatowe w Opocznie.
3. „Nowe zadania asystenta rodziny-zmiany w prawie”- webinar online.
4. „Asystenci rodziny. Uprawnienia i zobowiązania prawne” - webinar online.
5. „Granice interwencji asystenta rodziny” - webinar online.
6. ”Asystent rodziny w rodzinie z problemem alkoholowym i przemocą domową. Motywowanie do zmiany w oparciu o dialog motywujący” - Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.
7. „Syndrom wypalenia zawodowego” - Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
8. „Organizacja Społeczności Lokalnej” - Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
9. „Opracowywanie indywidualnych planów usług społecznych – KIPUS” - Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
10. Szkolenie „Przeciwdziałanie Przemocy w Województwie Łódzkim – superwizja wspierająca. Drzewickie Centrum Wolontariatu „Ofiarna Dłoń”.

W przypadku asystentów rodzin ważne jest nie tylko przygotowanie do pełnienia roli zawodowej, ale także doskonalenie się w niej przez ustawiczne doszkalanie się i samokształcenie. Wynika to z konieczności trwania w wielowątkowej relacji przez dłuższy okres czasu, gdyż nie jest możliwe szybkie rozwiązywanie skomplikowanych problemów wspieranych rodzin. Rodziny objęte asystą wymagają długo trwającej relacji, ponieważ skuteczne wyeliminowanie wieloletnich, złożonych zaniedbań jest procesem długotrwałym.

III. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Indywidualna praca asystenta rodziny z rodzinami pozwoliła zaobserwować zmianę poziomu motywacji klientów do podejmowania działań zmierzających ku zmianie ich sytuacji życiowej. Zauważalne stało się zmniejszenie poczucia osamotnienia i bezsilności u rodzin, zwiększenie koncentracji na przyszłości i przekonanie o kształtowaniu jej poprzez własne decyzje. W klientach nastąpił wzrost wiary w możliwość przełamania trudności, często przekazywanych międzypokoleniowo oraz w budowaniu nowych modeli rodziny, kształtujących wyższą jakość życia. Dzięki metodycznemu działaniu asystentów rodziny:

modelowaniu i komplementowaniu oraz poszukiwaniu zasobów u klientów nastąpił wzrost ich poczucia własnej wartości oraz skuteczności w działaniu. Podmiotowe podejście do klienta, tj. umożliwienie rodzinom uczestniczenia w procesie pomocowym (współdecydowanie oraz współdziałanie) pozwoliło poszczególnym osobom zbudować wyższe poczucie własnej wartości i osiągnąć samodzielność. Wśród wielu klientów doszło do zmiany postawy wobec instytucji pomocy społecznej – przekierowania z nastawienia roszczeniowego na własną aktywność i samodzielne poszukiwanie rozwiązań. Aktywizacja środowiska lokalnego w pracy na rzecz rodziny miała na celu pobudzenie sił i zasobów krewnych, przyjaciół, sąsiadów. Należy podkreślić, że idea pracy asystentów rodziny zakłada, iż w pracy z dzieckiem i rodziną w pierwszej kolejności zabezpieczane są potrzeby dziecka, których realizacja wpływa na jego harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Zadanie to realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie. Rodziny objęte wsparciem w postaci asystenta rodziny stopniowo przyswajają styl życia zgodny z obowiązującymi normami społecznymi, które są powszechnie uznane za bezpieczne i optymalne dla rozwoju dzieci.

Praca asystentów rodziny wpisuje się w priorytetowe działania polityki społecznej Gminy Opoczno, w szczególności w zakresie wyrównywania szans osób zagrożonych i wykluczonych społecznie jako nowy model pracy środowiskowej, zapewniający utrzymanie dzieci w ich naturalnych środowiskach. Zadania z zakresu wsparcia rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze realizowane były przez pracowników Zespołu ds. Asysty Rodzinnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opocznie i polegały na:

- 1) opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny,
- 2) udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 3) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- 4) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- 5) udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- 6) wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- 7) udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach edukacyjnych,
- 8) sporządzaniu na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- 9) współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym, grupą diagnostyczno-pomocową, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W rodzinach objętych asystenturą rodzinną występowały następujące problemy:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak pozytywnych wyuczonych wzorców wychowawczych,
- bezrobocie,

- problemy alkoholowe,
- przemoc w rodzinie,
- ubóstwo,
- niepełnosprawność,
- konflikty pomiędzy małżonkami, konkubentami, jak również rodzicami i dziećmi,
- choroby psychiczne.

Praca z rodzinami objętymi wsparciem na terenie Gminy Opoczno, realizowana była przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie, na zasadzie dobrowolności. Wspieranie rodziny odbywa się za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Pracownicy odpowiedzialni za jej realizację, zobowiązani byli do analizowania sytuacji rodziny z zachowaniem szczególnej uwagi na dzieci w niej przebywające oraz do podejmowania ewentualnych działań w sytuacji podejrzenia jakichkolwiek nieprawidłowości. Wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, znaczna część znajdowała się od wielu lat w systemie pomocy społecznej. Były to rodziny doświadczające niepełnosprawności, przewlekłych chorób somatycznych, psychicznych i/lub uzależnień od substancji psychoaktywnych, były to również rodziny o niskim statusie społecznym, ubogie, często długotrwale bezrobotne. Trudnościom opiekuńczo-wychowawczym często towarzyszyło upośledzenie umysłowe rodzica lub inne dysfunkcje w znaczący sposób zmieniające właściwe postrzeganie rzeczywistości.

W 2023 r. Zespół ds. Asysty Rodzinnej składał się z 6 asystentów rodziny, w tym 3 zatrudnionych w ramach projektu konkursowego oraz 2 pracowników socjalnych i 1 pedagoga. Pod opieką asystentów pozostawało łącznie **58 rodzin** z tego 11 rodzin kontynuowało współpracę na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Opocznie III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Intensywność pracy z rodziną charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, w zależności od analizowanego przedziału czasowego. Pierwsze miesiące współpracy wymagają największego zaangażowania zarówno asystenta, jak i poszczególnych członków rodziny. Praca asystenta rodziny ma charakter profilaktyczny, którego głównym celem jest zapobieganie ukształtowanym, destrukcyjnym wzorcom wychowawczym. Działania te skutkują stworzeniem planu pracy z rodziną. Stopniowa realizacja zadań wynikających z planu pracy z rodziną prowadzi do usamodzielniania się rodzin i minimalizowania roli asystenta. W rezultacie asystent monitoruje działania rodziny dokonując ich okresowej oceny, aż do bezpiecznego poziomu usamodzielniania się rodziny.

Poniższa tabela daje możliwość dokonania oceny sytuacji rodzin objętych systemem pomocy społecznej, które wykazują trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto analiza danych zgromadzonych przez Ośrodek w powyższym obszarze umożliwia określenie potrzeb w zakresie realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny.

Tab.1 Zestawienie rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny:

Wyszczególnienie:	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
Rodziny objęte asystą, a w tym:		
a) rodziny wieloprotymowe (powyżej trzech problemóv występujących w rodzinie)	58	117
b) rodziny z częściowym ograniczeniem praw rodzicielskich lub objęte nadzorem kuratora	23	56
c) rodziny, których dzieci przebywały lub przebywają w pieczy zastępczej (ilość dzieci w pieczy)	5	9
Rodziny objęte asystą, a w tym:		
a) rodziny niepełne	41	80
b) rodziny wielodzietne (3 i więcej dzieci)	23	66
c) rodziny wychowujące dzieci w wieku 0-6 lat	22	28
d) rodziny wychowujące dzieci w wieku 7-9 lat	20	20
e) rodziny wychowujące dzieci w wieku 10-18 lat	42	68
f) rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (np. dzieci chore, niepełnosprawne, nadpobudliwe, z zaburzeniami zachowania)	26	30
g) rodziny bezrobotne, ubogie	40	77
h) rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (np. przemoc w rodzinie, uzależnienia)	44	82
i) rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w 2023 r.	2	3
j) rodziny, wobec których toczyło się postępowanie w sprawie ograniczenia władzy rodzicielskiej	4	9
k) rodziny, wobec których toczyło się postępowanie w sprawie pozbawienia władzy rodzicielskiej	0	0
l) rodziny, wobec których toczyło się postępowanie w sprawie zmiany zarządzeń opiekuńczych	6	11

Źródło: dane MGOPS w Opcznie za 2023 r.

Zespół ds. Asysty Rodzinnej w 2023 r., zakończył współpracę z 6 rodzinami:

- 1) ze względu na osiągnięcie, bądź częściowe osiągnięcie celów – 3 rodziny,
- 2) ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę – 2 rodziny,
- 3) ze względu na zmianę metody pracy z rodziną (dziecko osiągnęło pełnoletność) - 1 rodzina.

Działania asystenta rodziny:

- pomoc klientom w sporządzaniu wszelkiego rodzaju pism, podań, wniosków, pozwów sądowych;
- towarzyszenie rodzinie i inicjowanie działań prawnych w celu uregulowania zanieczeń i wyjaśnienia sytuacji prawnej w sprawach rodzinnych;
- wspomaganie w zabezpieczeniu odpowiedniej specjalistycznej opieki medycznej i psychologicznej;
- towarzyszenie podczas wizyt lekarskich;

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, zwłaszcza w rodzinach z problemem alkoholowym;
- pomaganie przy poszukiwaniu zatrudnienia dla pełnoletnich członków rodziny;
- monitorowanie wywiązywania się rodziców z obowiązku dbania o zdrowie dzieci;
- motywowanie do pozytywnego działania na rzecz polepszenia sytuacji rodziny;
- kontaktowanie się z innymi jednostkami pracującymi na rzecz rodziny;
- wskazywanie, jak sprawnie można wykonywać obowiązki domowe;
- doradzanie rodzicom jak prawidłowo zarządzać własnym budżetem domowym;
- pomaganie w wyszukiwaniu ofert wynajmu mieszkania;
- monitorowanie przyznania dodatku mieszkaniowego;
- motywowanie do uczestnictwa w różnego rodzaju terapiach: terapii rodzinnej, terapii uzależnień, terapii psychologicznej oraz nadzorowanie przebiegu tych terapii;
- współpraca z nauczycielami, wychowawcami i pedagogami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi;
- wskazywanie sposobów wspólnego spędzania wolnego czasu z rodziną;
- aktywowanie rodziców do częstych kontaktów z wychowawcami;
- pomaganie w odrabianiu lekcji, wyrównaniu zaległości w nauce i przygotowaniu do sprawdzianów szkolnych;
- motywowanie rodziców do większego zaangażowania się w opiekę nad dziećmi i zadbania o wygląd estetyczny mieszkania;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin, zachęcanie do aktywnego udziału w projekcie realizowanym w Ośrodku „Wszystko dla rodziny”;
- współpracowanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opocznie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Komendą Powiatową Policji, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Sądem Rodzinnym, kuratorami społecznymi, Poradnią Leczenia Uzależnień, pedagogami i wychowawcami dzieci w szkołach, przedszkolach, ze świetlicami środowiskowymi a także z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Systematyczna praca asystentów rodziny we współpracy z pracownikami socjalnymi oraz z innymi specjalistami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny, przyczyniła się do wzrostu kompetencji wychowawczych oraz poprawy ich funkcjonowania. Poprawa ta była zauważalna w wielu aspektach życia wszystkich członków rodzin objętych asystenturą. Asystent rodziny prowadził działania w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich.

b) organizowanie szkoleń i warunków do działania rodzin wspierających.

Rodziny z terenu gminy Opoczno, mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w 2023 r., nie korzystały ze wsparcia tzw. „rodzin wspierających”, z uwagi na brak zainteresowania taką formą pomocy.

Należy podkreślić, że Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie jest otwarty na zaangażowanie się rodzin wspierających w przypadku zapotrzebowania, zgłoszonego przez rodziny będące w szeroko rozumianym kryzysie. Taka forma

współdziałania byłaby niewątpliwie doskonałym wsparciem dla wysiłków podejmowanych przez asystentów rodziny. Art. 30 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawy wskazuje, że pełnienie funkcji „rodziny wspierającej”, może zostać powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które:

- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo,
- nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Rodzina ta w swoim założeniu byłaby niezinstytucjonalizowaną formą wsparcia dla rodzin, które nie potrafią wyjść z kryzysu, przeżywają trudności w zakresie opieki i wychowywania dzieci.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Zgodnie z art. 176 pkt. 3 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jedną z form wsparcia rodziny będącą zadaniem własnym gminy, jest tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

W celu wsparcia rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Może być ona prowadzona w formie opiekuńczej, w tym świetlic, kół zainteresowań, klubów i ognisk wychowawczych, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

W 2023 r. na terenie miasta Opoczno funkcjonowały 2 placówki wsparcia dziennego, prowadzone przez organizację pozarządową:

- świetlica środowiskowa „Przytulisko” przy ul. Wyszyńskiego 13a w Opocznie, prowadzona przez Fundację Dar dla Potrzebujących, która oferuje wsparcie dla 35 dzieci.
- świetlica środowiskowa „Pozytywka” przy ul. Staromiejskiej 14 w Opocznie, prowadzona przez Fundację Dar dla Potrzebujących. Może ona objąć pomocą 35 dzieci.

IV. Finansowanie:

a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny: w 2023 r. nie wykazano kosztów związanych ze szkoleniem asystentów rodziny. Udział w szkoleniach i konferencjach był bezpłatny;

b) koszty związane z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające – brak kosztów. W 2023 r. na terenie gminy Opoczno, nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca. Powodem tej sytuacji był brak osób/rodzin chętnych do podjęcia się takiej roli.

V. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na realizację tego zadania w 2023 r. zaplanowano 764 200,00 zł, natomiast wykonanie to kwota 755 725,00 zł, która została pokryta ze środków własnych Gminy z przeznaczeniem na częściowe utrzymanie kosztów utrzymania dzieci z gminy Opoczno w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W 2023 r. w pieczy zastępczej przebywało łącznie 54 dzieci.

VI. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemów teleinformatyczne stosowane w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, o którym mowa w art. 187 ust 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2023 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie sporządził dwa sprawozdania rzeczowo-finansowe za okres od stycznia do czerwca oraz od lipca do grudnia 2023 r., które zostały przekazane do Wydziału Polityki Społecznej Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi przez system Centralnej Aplikacji Statystycznej.

VII. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Asystenci rodziny zatrudnieni w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Opocznie, wspomagani przez pracowników socjalnych, na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym zakresie współpracowali z pedagogami szkolnymi, Policją, kuratorami sądowymi, służbą zdrowia i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Dotychczasowe doświadczenia wykazują, że praca asystentów rodziny przynosi efekty, przede wszystkim z uwagi na elastyczny, zadaniowy czas pracy, dostosowany do rytmu życia rodzin i ich potrzeb. Mobilność i dyspozycyjność asystentów również przyczynia się do osiągnięcia pozytywnych rezultatów.

Jednym z zadań asystentów rodziny określonych w art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest monitorowanie sytuacji rodzin bezpośrednio po zakończeniu pracy z rodziną. Przez okres trzech miesięcy asystent kontaktuje się z rodziną raz w miesiącu, z wyjątkiem sytuacji, kiedy rodzina sama inicjuje kontakt, bądź kiedy asystent pozyska niepokojące informacje na temat funkcjonowania rodziny.

Celem pracy z rodziną jest wspieranie i współtowarzyszenie rodzinie/osobie dotkniętej szeroko pojętym kryzysem życiowym, w procesie odzyskiwania kontroli i zdolności autonomicznego funkcjonowania w społeczeństwie.

Dodatkowe formy wspierania rodziny - Projekt „Wszystko dla rodziny”.

W odpowiedzi na potrzeby rodzin z terenu gminy Opoczno poza ustawowymi zadaniami realizowanymi przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie podejmowane były dodatkowe inicjatywy.

W 2023 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie kontynuował realizację projektu konkursowego „Wszystko dla rodziny”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 – zgodnie z umową nr RPLD.09.02.01-10-A007/21-00 z dnia 25 listopada 2021 r.

Okres realizacji projektu: 01.01.2022 r. – 30.06.2023 r. Ze względu na powstałe oszczędności projekt został przedłużony do dnia 30.09.2023 r.

Ogólna wartość projektu: 987 255,28 zł.

Dofinansowanie z UE: 839 175,19 zł.

Wkład własny: 148 080,09 zł.

Ogółem w projekcie wzięło udział 61 rodzin (189 osób) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zamieszkujących na terenie Gminy Opoczno.

Uczestnicy projektu brali udział w następujących formach wsparcia:

1. Usługa asystenta rodziny.

Na potrzeby realizacji projektu zatrudniono 3 asystentów rodziny na pełen etat. Ponadto oddelegowano do projektu 2 asystentów rodziny na $\frac{3}{4}$ etatu. Do zadań asystentów rodziny należało m.in.: motywacja rodzin do uczestnictwa w projekcie, udzielanie kompleksowego wsparcia zgodnego z potrzebami i problemami rodzin, pomaganie w załatwieniu codziennych spraw i napotkanych trudności. Przez cały czas trwania projektu prowadzona była rekrutacja rodzin do udziału w zadaniach realizowanych w ramach projektu „Wszystko dla rodziny”.

W ramach tego zadania zorganizowano warsztaty wzmocnienia więzi rodzinnych w których udział wzięło 150 osób. Powyższe warsztaty pozwoliły niwelować skutki izolacji oraz negatywne skutki pandemii COVID-19 takimi jak:

- wycofanie społeczne,
- zatarcie się więzi międzyludzkich,
- brak aktywności fizycznej,
- stres emocjonalny,
- słabienie funkcji poznawczych,
- pogorszenie stanu zdrowia psychicznego.

2. Usługa w formie porad prawnych.

W ramach spotkań przygotowywano m.in.: pisma procesowe oraz udzielano porad prawnych z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i karnego, według potrzeb uczestników

projektu biorących udział w spotkaniach. W okresie realizacji zadania - od 3 marca 2022 r. do 30 września 2023 r. zrealizowanych zostało 150 godzin zegarowych indywidualnych porad prawnych, z których skorzystało 71 uczestników projektu.

3. Usługa w formie porad psychologicznych.

W ramach spotkań podejmowano działania polegające m.in. na:

- dostarczaniu aktualnych informacji rodzicom bądź opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych,
- ukierunkowaniu na podjęcie szybkich i skutecznych działań przywracających zdrowie psychiczne dzieci,
- hamowaniu postępu i niwelowaniu pojawiających się zaburzeń,
- dostarczaniu silnych pozytywnych wzorców i przeżyć, opartych o wartości takie jak: szacunek, empatia, sprawiedliwość, tolerancja, miłość, wiedza, prawda, lojalność, dobro, uczciwość, zdrowie.

W okresie realizacji zadania - od 17 marca 2022 r. do 30 września 2023 r. zrealizowano 225 godzin zegarowych w ramach indywidualnych porad psychologicznych, z których skorzystało 28 rodzin (73 uczestników projektu – dzieci, młodzież oraz rodzice).

4. Usługa w formie korepetycji.

W ramach realizowanego projektu „Wszystko dla rodziny” prowadzone były korepetycje z języka polskiego, z języka angielskiego oraz korepetycje z matematyki w 2 grupach. Na potrzeby realizacji zadania zatrudniono 3 korepetytorów: korepetytora języka polskiego i angielskiego oraz 2 korepetytorów matematyki. W okresie realizacji zadania – od 1 września 2022 r. do 30 września 2023 r. zrealizowano:

- 140 godzin zegarowych korepetycji z języka polskiego, w których udział wzięło 7 dzieci – uczestników projektu,
- 400 godzin zegarowych korepetycji z języka angielskiego. Udział w korepetycjach wzięło 10 dzieci – uczestników projektu,
- 400 godzin zegarowych korepetycji z matematyki dla I grupy dzieci w korepetycjach wzięło udział 10 dzieci – uczestników projektu,
- 400 godzin zegarowych korepetycji z matematyki dla II grupy dzieci w korepetycjach wzięło udział 10 dzieci – uczestników projektu.

5. Usługa w formie warsztatów „Jak radzić sobie ze złością z elementami treningu zastępowania agresji”.

Cykl warsztatów pozwolił nabyć umiejętności radzenia sobie ze złością i wyrażania jej w sposób akceptowany, sprzyjający rozwiązywaniu konfliktów bez agresji w środowisku szkolnym i rodzinnym. Z warsztatów skorzystały dzieci - członkowie rodzin biorących udział w projekcie. Spotkania prowadziło 2 trenerów w 2 grupach dzieci (I grupa liczyła 7 osób, II grupa – 8 osób). W okresie realizacji zadania – od 1 października do 30 września 2023 r. zrealizowano 48 godzin zegarowych warsztatów obu grup dzieci.

Wśród młodszej grupy dzieci poruszano takie tematy jak:

- znajomość swoich uczuć,
- wyrażenie swoich uczuć,

- rozumienie uczuć innych osób,
- opanowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- reagowanie na namawianie,
- radzenie sobie z odrzuceniem,
- radzenie sobie z presją grupy.

Ze starszą grupą dzieci zajmowano się następującymi zagadnieniami:

- wzajemne doświadczenia w obszarze agresji zarówno tej wewnętrznej jak i zewnętrznej,
- omawianie stereotypów, agresji w perspektywie własnych doświadczeń,
- poszukiwanie przyczyn zachowań agresywnych,
- omówienie zjawiska cyberprzemocy,
- podejście do agresji oraz przemocy,
- sposoby radzenia sobie z agresją.

6. Usługa w formie zajęć logopedycznych.

W ramach zadania prowadzono indywidualne zajęcia z dziećmi mające na celu usuwanie zaburzeń mowy.

W okresie realizacji zadania - od 21 lutego 2022 r. do 31 maja 2023 r. zrealizowanych zostało 320 godzin lekcyjnych indywidualnych zajęć logopedycznych, w których udział wzięło 11 dzieci – uczestników projektu.

7. Usługa w formie wsparcia pedagogicznego.

Na potrzeby realizacji projektu zatrudniono pedagoga na pełen etat. Pedagog wspierał rodziny w trudach sytuacjach opiekuńczo-wychowawczych i szkolnych na podstawie diagnozy i potrzeb zgłaszanych przez dane rodziny oraz asystentów. Pozostawał do dyspozycji wszystkich rodzin, które potrzebowały takiego wsparcia. Pedagog pozostawał w stałym kontakcie ze szkołami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz kuratorami sądowymi.

8. Usługa w formie grup wsparcia.

Zajęcia w ramach grup wsparcia przeznaczone były dla rodziców, którzy przeżywali trudności w relacjach ze swoimi dziećmi oraz poczucie bezradności w roli rodzica, którym trudno było poradzić z uczuciami i emocjami jakie niesie ze sobą rola rodzica.

W ramach spotkań podejmowano działania zmierzające m.in. do:

- poprawy komunikacji rodziców z nastoletnimi dziećmi,
- zrozumienia potrzeb dziecka,
- ujrzenia przez rodziców własnych problemów z dziećmi przez pryzmat doświadczeń innych uczestników grup wsparcia,
- dzielenia się doświadczeniami w wychowywaniu nastoletnich dzieci przez rodziców uczestniczących w zajęciach.

W okresie realizacji zadania – od 25 lipca 2022 r. do 04 kwietnia 2023 r. zrealizowanych zostało 45 godzin zegarowych zajęć w grupach: I grupa wsparcia (10 osób), II grupa wsparcia (11 osób) i III grupa wsparcia (9 osób).

W ramach spotkań poruszano następujące zagadnienia:

- wzajemne doświadczenia w reakcjach ze swoimi dziećmi,

- dzielenie się wątpliwościami co do rozumienia potrzeb swoich dzieci,
- znajomość swoich uczuć,
- wyrażanie swoich uczuć,
- rozumienie uczuć innych osób,
- radzenie sobie z emocjami,
- sposoby radzenia sobie z agresją dzieci,
- podejście do agresji oraz przemocy.

Wykaz potrzeb na 2024 r., związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny

1. Kontynuacja wsparcia asystenta rodziny dla rodzin, mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Opracowanie i przyjęcie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny, o którym mowa w art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na lata 2025-2028.
3. Utrzymanie dobrej współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę.
4. Zabezpieczenie środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie dzieci, przebywających w pieczy zastępczej.
5. Zwiększenie działań profilaktycznych oraz doskonalenie metod pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze celem wykształcenia prawidłowych wzorców w rodzinie jako naturalnym środowisku wychowawczym.
6. Pozyskanie środków na realizację nowego Projektu „Rodzina to całe szczęście”, dla rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, objętych usługą wsparcia ze strony asystenta rodziny.
7. Zwiększenie kwalifikacji asystentów rodziny poprzez uczestnictwo w szkoleniach.
8. Realizacja „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024”, przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej nr XLII/450/2021 w dniu 30 grudnia 2021 r.

Mając na uwadze sukcesywność podejmowanych działań oraz dużą ich skuteczność w zapewnieniu wsparcia rodzinom zmagającym się z niewydolnością opiekuńczo - wychowawczą, konieczna jest kontynuacja owych działań oraz podejmowanie nowych. Praca z rodziną polega głównie na działaniach profilaktycznych, co z uwagi na występowanie owych trudności w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi wydaje się być koniecznością.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opocznie kontynuuje realizację rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe ich wsparcie.

DYREKTOR
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Opocznie
B. Rogulska
mgr Beata Rogulska

